

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 320/2021-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Majetkový Holding, a. s.**, Staromestská 3, Bratislava, IČO 35 823 364, zastúpenej Mgr. Martinom Babčanikom, advokátom, Oravská 1348/8, Miloslavov, proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre č. k. 6 CoE 54/2020 z 24. februára 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 6 CoE 54/2020 z 24. februára 2021 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 6 CoE 54/2020 z 24. februára 2021 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Nitre **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **460,90 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. mája 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 CoE 54/2020 z 24. februára 2021.

2. Sťažovateľka vo svojom podaní uvádza, že ako oprávnená v exekučnej veci o vymoženie sumy 6 357,90 eur s príslušenstvom vymáhala od povinného svoju pohľadávku judikovanú zmenkovým platobným rozkazom Okresného súdu Bratislava V č. k. 3 Zm 321/2008 zo 14. októbra 2008. Uvedená vec bola vedená na Okresnom súde Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 10 Er 62/2009. V súlade s novelou č. 438/2015 Z. z. zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov svoj návrh v označenom konaní okresného súdu doplnila „o všetky rozhodujúce skutočnosti týkajúceho sa vlastného vzťahu s povinným“. Súd prvej inštancie uznesením č. k. 10 Er 62/2009 z 11. septembra 2019 exekúciu s poukazom na § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku zastavil, keď konštatoval, že sťažovateľka nepreukázala, že nie je daný dôvod na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 (s poukazom na § 243 ods. 4 Exekučného poriadku, pozn.). Preto súd vychádzal z prezumpcie dôvodu na zastavenie exekúcie (§ 243 ods. 6 Exekučného poriadku) a exekúciu zastavil. Sťažovateľka proti označenému uzneseniu okresného súdu podala odvolanie. O jej odvolaní rozhodol krajský súd svojím napadnutým uznesením tak, že ho ako vecne správne potvrdil, pričom sa v odôvodnení svojho rozhodnutia stotožnil s dôvodmi súdu prvej inštancie. Sťažovateľka nespokojná s výsledkom exekučného konania sa so svojou sťažnosťou obracia na ústavný súd.

3. Vychádzajúc zo svojej sťažnostnej argumentácie (pozri bod 4 toho rozhodnutia, pozn.), sťažovateľka dospieva k presvedčeniu, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu jej označených práv, preto v závere svojej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol nálezom, vyslovil porušenie jej označených práv napadnutým uznesením krajského súdu, zrušil ho a priznal jej náhradu trov konania.

II. Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu namieta, že „*odvolací súd sa nijakým spôsobom nevysporiadal s podstatnými vecnými argumentami sťažovateľa*“. Tvrdí, že ignorovaním zákonnej povinnosti v zmysle § 387 ods. 3 Civilného sporového poriadku odvolací súd porušil jej označené práva, konkrétne právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Namieta tiež, že krajský súd nereflektoval na ňou namietanú konkrétnu judikatúru najvyššieho súdu, v zmysle ktorej nepostačuje, že súd v základnom zmenkovom konaní neskúmal spotrebiteľskú zmluvu, ale pre naplnenie hypotézy právnej normy § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku musí exekučný súd nevyhnutne identifikovať aj konkrétnu neprijateľnú zmluvnú podmienku, obmedzenie či neprípustnosť použitia zmenky alebo konkrétny rozpor s dobrými mravmi, na ktoré v základnom konaní nebolo prihliadnuté. V tejto súvislosti ďalej argumentuje tým, že následne „*exekučný súd musí vyhodnotiť, v akej miere je s ohľadom na zistené konkrétne neprijateľné podmienky uplatnený nárok zo zmenky primeraný a len nad tento rámec vymoženie nároku neprípustí a exekúciu zastaviť*“. Inými slovami, ak aj exekučný súd zistil, že došlo k uplatneniu neprijateľnej podmienky v rámci uplatnenia nárokov zo

zmenky, tak exekučný súd mal podľa prezentovaného názoru sťažovateľky zastaviť exekúciu len v tej časti uplatneného nároku, v ktorej došlo k navýšeniu nároku v dôsledku uplatnenia takejto neprijateľnej podmienky, teda mal exekúciu zastaviť len v časti, a nie v celku. Na podporu svojej argumentácie poukazuje aj na viaceré rozhodnutia vyšších súdnych autorít vrátane ústavného súdu a tvrdí, že aj napriek skutočnosti, že na ne poukazovala a argumentovala nimi v napadnutom exekučnom konaní, vo veci konajúce súdy ich nijako nezohľadnili a nevysporiadali sa s nimi, teda arbitrárne dospeli k záveru o potrebe zastaviť exekučné konanie.

5. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 320/2021-17 zo 16. júna 2021 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu.

6. Následne ústavný súd 2. júla 2021 vyzval krajský súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej ústavnej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti. V ten istý deň zároveň upovedomil zúčastnenú osobu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (v procesnom postavení povinného v exekučnom konaní, pozn.), o práve vyjadriť sa k prijatej sťažnosti.

III.

Vyjadrenie krajského súdu a zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

7. Vyjadrenie krajského súdu č. k. Spr 667/2021 zo 16. júla 2021 spolu aj so zberným spisom boli ústavnému súdu doručené 26. júla 2021. Krajský súd vo svojom vyjadrení po stručnom zhrnutí priebehu konania v podstatnom uviedol, že „s ohľadom na judikatúrne východiská ústavného súdu vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v nadväznosti na arbitrárnosť a zjavnú neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov, najmä však na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 20. 2. 2020 č. k. II ÚS 299/2019-44 v obdobnej veci, preto ponechávam na posúdenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, či v konaní vedenom na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 6 CoE/54/2020 došlo k porušeniu základných práv sťažovateľky...“.

8. V závere krajský súd vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

9. Zúčastnená osoba svoje právo vyjadriť sa k prijatej sťažnosti v lehote určenej ústavným súdom nevyužila a neurobila tak ani do prijatia tohto rozhodnutia.

III.3. Replika sťažovateľky:

10. Právny zástupca sťažovateľky sa k stanovisku krajského súdu vyjadril podaním doručeným 4. augusta 2021. V podstatnom uviedol, že „v *nadväznosti na obsah vyjadrenia Krajského súdu v Nitre... máme za to, že tento aj s ohľadom na nález ÚS SR pod č. k. II. ÚS 299/2019-44, nerozporuje skutočnosť, že uznesením Krajského súdu v Nitre... došlo k porušeniu základných práv sťažovateľky*“. Zároveň sťažovateľka v replike oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci.

11. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Vychádzajúc z podstaty námietok sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 391/09). Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto preskúmava len to, či orgán verejnej moci ten-ktorý zákon nevyložil spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08).

13. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky, alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

14. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa tvrdí, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

15. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v civilnom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

16. Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodiť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci. Z týchto hľadísk preto posudzoval ústavný súd aj sťažovateľkou napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov.

17. Krajský súd, ako už bolo uvedené, odvolaním napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne, keď sa stotožnil s jeho záverom, že „v súdnom konaní, v ktorom bol vydaný exekučný titul - zmenkový platobný rozkaz, sa uplatňoval nárok zo zmenky, vymáhaný nárok vznikol v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou a nebolo prihladené na neprijateľné zmluvné podmienky, obmedzenie alebo neprípustnosť použitia zmenky, alebo rozpor s dobrými mravmi alebo so zákonom. Opak sa zo žiadneho dôkazu nepreukázal. Pre tento prípad zákon ustanovuje domnienku (prezumpciu), podľa ktorej platí, že sú tu dôvody na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku (§ 243f ods. 4). Súd prvého stupňa preto správne podľa § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku exekúciu zastavil.“. Tento paušálny záver krajského súdu po preskúmaní obsahu odvolaním napadnutého uznesenia súdu prvej inštancie je možné považovať za arbitrárny a ústavne neakceptovateľný.

18. Z obsahu rozhodnutia súdu prvej inštancie totiž nie je možné identifikovať konkrétny dôvod tak, aby bola naplnená hypotéza právnej normy, podľa ktorej vo veci konajúci súd konal. Inými slovami povedané, okresný súd neidentifikoval žiadny konkrétny, právnu normou predpokladaný nedostatok, a to či už vo forme existencie neprijateľnej zmluvnej podmienky, alebo konkrétneho obmedzenia, alebo neprípustnosti použitia zmenky, alebo konkrétny rozpor s dobrými mravmi, alebo rozpor so zákonom. Predpokladom aplikácie označenej normy je totiž preukázanie existencie jednej z alternatív – dôvodov, ktoré musia vyplývať zo skutkových zistení na základe predložených dokladov. Bolo a je úlohou súdu identifikovať konkrétny dôvod opodstatňujúci postup podľa § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku. Pokiaľ všeobecný súd takýto dôvod neidentifikuje a nepreskúmateľným spôsobom aplikuje predmetnú normu obsiahnutú v § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku, dopúšťa sa arbitrárnosti, ktorá má za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň je potrebné dodať, že v prípade, ak vo veci konajúci súd identifikuje ako dôvod pre zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorá je kvantifikovateľná a oddeliteľná od hlavného nároku, je povinný zastaviť exekúciu len v tej časti vymáhanej pohľadávky, ktorá spôsobuje neprípustnosť exekúcie.

V tejto súvislosti ústavný súd v podrobnostiach poukazuje na svoj skorší nález č. k. II. ÚS 299/2019 z 20. februára 2020.

19. Ako ďalší dôvod ústavnej neudržateľnosti odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd považuje absolútnu ignoranciu a nerefektovanie na odvolacie dôvody a argumentáciu sťažovateľky podporenú rozhodnutiami vyšších súdnych autorít, ktoré zásadným spôsobom spochybnili paušálny a nepreskúmateľný záver súdu prvej inštancie o naplnení predpokladov na aplikáciu § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku. Krajský súd sa v odôvodnení svojho napadnutého uznesenia nijakým spôsobom nevyrovnal alebo nevysporiadal s právnymi názormi vyšších súdnych autorít, ktoré boli podľa názoru ústavného súdu aplikovateľné aj vo veci sťažovateľky.

20. Ústavný súd, vychádzajúc z uvedených úvah, dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

21. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku nálezu).

22. V ďalšom postupe je krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Krajský súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

V.

Trovy konania

23. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Právny zástupca sťažovateľky si nárok na náhradu trov konania uplatnil v sume 874,58 eur.

24. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom podľa § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov pozostávajúcu z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby. Za dva úkony uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) patrí odmena v sume dvakrát po 181,17 eur a režijný paušál v sume dvakrát

po 10,87 eur. Za úkon vyjadrenie k stanovisku krajského súdu doručené 4. augusta 2021 ústavný súd odmenu nepriznal, keďže neobsahovalo žiadne nové skutočnosti ani argumentáciu. Ústavný súd úspešnej sťažovateľke priznal náhradu trov konania v sume 384,08 eur, ktorá sa vzhľadom na skutočnosť, že právny zástupca je aj platcom dane z pridanej hodnoty, zvyšuje o 20 %. Trovy právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom tak, ako to vyplýva zo súdneho spisu, predstavujú sumu 460,90 eur (bod 3 výroku nálezu).

25. Priznanú náhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

26. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. septembra 2021

Peter Molnár
predseda senátu